

בבית הפלמ"ח

החודש ביקרו אותנו בבית הפלמ"ח 7,175 מבקרים ומבקרות.
ב-20 באוגוסט לפני 65 שנה נפטר יצחק שדה. בגבעת ברנר נערכה
אזכרה לזכרו.

בבית הפלמ"ח ציין כמדי שנה את ערב ט"ו באב - חג האהבה - באירוע
מרגש במיוחד. שרת הקליטה פגשה את מתנדבי המח"ל. פו"ם אלון פתח את
השנה, אבל אנחנו הכי התרגשנו מביקורה של ירדנה...
קבלו מקבץ תמונות מרגעי השיא של החודש, וגם קצת מדבריו של "הזקן"

פו"ם אלון

קציני פו"ם מגמת "אלון" (ע"ש יגאל אלון), הגיעו לפתוח את הקורס בבית הפלמ"ח.
הקצינים סיירו בתצוגת הקבע "מסע פלמ"ח", וקיימו שיחה על המפקד הישראלי עם
שייקה גביש ועמוס חורב.
כששאל אחד הקצינים: "מה לדעתכם חסר היום בצה"ל?",
השיב שייקה בבדיחות: "אותנו!".

זו השנה השנייה בה הקורס נפתח בבית הפלמ"ח, ואנו שמחים ונרגשים על שיתוף
הפעולה.

ט"ו באב – חג האהבה בבית הפלמ"ח!

במסגרת אירועי "אהבה בעיר הגדולה" של "המועצה לשימור אתרים", התקיים בבית הפלמ"ח ערב חגיגי בשיתוף עם מיזם "מסביב למדורה". במהלך הערב הוקרן הסרט "סיפור אהבה ארץ ישראלי" שמספר את סיפורם המרגש של עלי בן צבי ופנינה גרי. סיפור זה מתחיל בפגישה מקרית באוטובוס ומסתיים באופן טרגי במלחמת העצמאות.

פנינה גרי, גיבורת הסיפור ומחברת המחזה עליו התבסס הסרט, סיפרה בתחילת הערב על הדרך ליצירת הסרט.

לפני ההקרנה החגיגית, סיפרה מורן ציפר, נכדתו של לוחם הפלמ"ח צבי ציפר ז"ל, מראשי המיזם "מסביב למדורה" על סבה:

"הסיפור המשפחתי מספר שסבי פגש את סבתי בפברואר 48 בקיבוץ שובל. עוד באותו הערב ביקש סבי ממזכירות הקיבוץ לעבור להתגורר בחדר משותף. הייתה זו אהבה ממבט ראשון. אהבה שפרחה יחד עם הקמת המדינה. בשיר שמצאתי ביומנו הוא מספר: "באמצע הכביש אני נושק אותה ומקרב אותה אלי. שפתיה היבשות נחות עלי באהבה ועיניה הירוקות בורקות נצנוצי אש בחשיכה. אמש היינו בתל אביב ושמענו את מכונות הירייה המרעידות את החלונות, ועינייך הדומעות הירוקות מתבוננות בי, את אומרת "שלום", אסור לך לבכות אהובה, אסור לך לבכות. אני הולך עכשיו...ולא הסתכלתי לאחור".

צבי ציפר ב"חיות הנגב"

אהבה גדולה הייתה גם בין החברים בפלמ"ח. מילדותי זכורים לי השמות – שמחה שילוני, אליעזר ירימי, שייקה ועוד... בין המבצעים החשובים, הם דאגו להתכנס בערבים, מסביב למדורה – לשמור על ההווי ולטפח את החברות שבמובנים רבים הייתה למשפחה לכל דבר. הם היו האש והלהבה אחד עבור השני.

הם פעלו מאהבה – סבי אף כתב:

"ב-12 לדצמבר 48 ניצחנו במלחמה. אחרי המלחמה בא אלי לביתי שילוני לשמוע קצת ג'ז. במשך כל המלחמה לקחתי עמי בג'יפ פטיפון עם מנואלה ו-20 תקליטי ג'אז בתוך ארגז עץ קטן ובלילה היינו יושבים בערבה ומאזינים למוזיקה. כשהיינו סופרים כל כדור נוצרה אז תהילה של ממש מבלי שאיש דיבר על כך או ידע זאת, אז נוצרה הרוח של "חיות הנגב" שהייתה קיימת ללא פראזה וללא נאום פוליטי ואיש לא יוכל להבין איך לחמנו לא מתוך ייאוש, זאת הייתה מלחמה מתוך אהבה וחוסר ברירה. יתכן שאף שנלחמנו למען דודק'ה או שמחה. היום אנחנו הגיבורים שהחזירו מעמד בנגב. האנשים שנלחמו בטנקים ובמטוסים כשבידיהם רובים ורימוני יד בלבד".

יום לאחר ההקרנה החגיגית, פגשו חזי, מנהל אולם "מלווי השיירות" ואשתו, את אביב אלוש, שמגלם בסרט את עלי-בן-צבי! חברי צוות המוזיאון קיבלו את התמונה בוואטס-אפ והתרגשו מאוד!

לא רק בגלל ט"ו באב, גם התאריך ההיסטורי לא מקרי: ב-15 באוגוסט 1944 עלה לקרקע קיבוץ "בית קשת", הלוא הוא הקיבוץ הראשון של הפלמ"ח! שמו של הקיבוץ הנו סמלי – "בית לאוחזי קשת".

המקימים היו בוגרי תנועת "המחנות העולים" ובוגרי בית הספר החקלאי "כדורי" מפלוגה א' של הפלמ"ח.

ועוד קצת מהחודש האחרון...

150 טירוניות מבא"ח עורף זיקים, שבחרו להיות לוחמות עברו יום בעקבות הבנות בפלמ"ח. במהלכו הן שוחחו גם עם רותי שהייתה הקשרית של בר-לב במלחמת העצמאות. בנוסף, הבנות שמעו הרצאה על הנשים בפלמ"ח מפי שירי, סגנית המנהל ורכזת ההדרכה של הבית.

ב25 באוגוסט חגג שייקה גביש, יו"ר עמותת דור בפלמ"ח, יום הולדת 92!!! נאחל לו עוד שנים של בריאות ועשייה בבית הפלמ"ח ובכלל.

עד 120!

היחידה להכנה לצה"ל של האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון ערכה את כנס המנחים בבתי הספר אצלנו בבית הפלמ"ח. זהו חלק משיתוף הפעולה הפורה בין האגף הביטחוני-חברתי ובית הפלמ"ח – ונכונה לנו עוד עבודה רבה ומשותפת.

בתמונה מימין – משה צין, ראש האגף הביטחוני-חברתי
בתמונה למעלה – דליה ינקו, מנהלת היחידה להכנה לצה"ל

ביקור מרגש:

ירדנה וירוב, מי שהקימה את הארכיון בבית הפלמ"ח, והייתה אמונה על ליקוט החומר לחדר הנופלים הגיעה לביקור במוזיאון עם נכדתה. בלי שהתכוונו נסחפנו לשעה ארוכה על מלאכת האיסוף ועל נופלים היקרים לליבה. היה מרתק וחשוב. ירדנה – תודה!

65 שנה למותו של יצחק שדה

ב-20 לאוגוסט מלאו 65 שנה למותו של יצחק שדה. התאספנו בגבעת ברנר מוקירי זכרו לטקס אינטימי. נביא לכם מעט מהדברים שנשמעו וכמה סיבות טובות להיות גאים במפקד שטבע חותמו ב"רוך וכוח פלד" ב"נפש החייל העברי" ובצה"ל.

"רעות יש לטפח."

לרעות צריך לחנך. יש להרגיש את יום המבחן בכל ימות השנה ולהעמיק חשוב. הרגש ודע כי החבר שליידך הוא אחיך במובן העמוק ביותר, אחיך למעשה, למסירות, לנכונות. אפשר שיבוא יום ואותו דם הזורם בעורקיך לחוד, בעורקי כל אחד – יתערב יחד למען שמש מלט לבניין המשותף. אחוות לוחמים, רעות לוחמים, היא יסוד החיים: הנפש של אחים לוחמים".
(יצחק שדה, מכתבים ב', ינואר 1946)

האלוף (במיל') נעם תיבון, בן לפלמ"חניקים ושותף יקר של בית הפלמ"ח, אמר על יצחק שדה באזכרה:

"שדה היה מנהיג ומפקד ללא מסגרת וללא גבולות, גידל דורות של מפקדים לניצחון והכרעה, דרך הפלוגה הנודדת, פלוגות הלילה והפלמ"ח. היה אבי טוהר הנשק בפלמ"ח ובצה"ל, הפך את נסיונו כמפקד לרוח צה"ל".

מתוך דברי הפצ"ר, תא"ל שרון אפק, בטקס האזכרה:

לאור הזמן הרב שחלף, אחת השאלות המעניינות לדעתי, היא **עד כמה אדם כיצחק שדה, עם תרומתו הגדולה לביטחון היישוב והמדינה, רלוונטי לצה"ל בשנת 2017?**

תשובה טובה לשאלה הזו אפשר היה לקבל בשבוע שעבר. לפני שבוע נערך כנס של כל המפקדים הקרביים בצה"ל ממג"דים ומעלה. בכנס הזה, בו השתתפו מאות מפקדים, בחר הרמטכ"ל, באופן אישי, לחלק למשתתפים את ספרו של יצחק שדה "מלחמה בלתי שגרתית"...
והנה ההקדשה שכתב הרמטכ"ל לכל קצין שהשתתף בטקס:

"מפקדים, המשמרת שלנו טומנת בחובה אתגרים ביטחוניים מורכבים, ולאורם גיבשנו את אסטרטגיית צה"ל להגברת המוכנות ולחיזוק היכולות של צה"ל; למנוע מלחמה, ובשעה שנדרש – להכריע את האויב. רעיון "היציאה מן הגדר" שגיבש האלוף יצחק שדה, זכרוננו לברכה, מבטא יותר מכל את החשיבה היצירתית כי הפתרון של המפקד אינו מוכרח להיות מורכב; לעיתים הפתרון המוצלח ביותר הוא דווקא הפתרון הפשוט. היוזמה, התעוזה וההתקפיות שהנחו אותו בגיבוש רעיון זה, נכון שילוו אותנו גם היום. בעודנו פועלים בשגרה ומשפרים את מוכנותנו לשעת חירום ולמלחמה".

עוד אמר תא"ל שרון אפק:

יצחק שדה האמין שאין נצחון צבאי בלי נצחון מוסרי, וגם מול הקשים והגרועים שבאויבנו, עלינו לשמור על טוהר הנשק ולפעול כבני אדם. תפיסתנו את טוהר הנשק רלוונטית גם בימינו אנו, ומנחה אותנו בפרשות הסוערות שמלוות אותנו בעת האחרונה. זו חובתנו וזו אחריותנו כממשיכי דרכו בצה"ל.

אנחנו במחתרת לא משום שאנו רוצים בכך – אנו רוצים באור היום ובראש מורם;

אנו מקווים שכל יהודי ויהודי שיכול לאחוז נשק ביד ישתייך אליה... **לא כדי להמית נתון הנשק בידנו, אלא כדי לשמור על החיים, לשמור על קומה זקופה של היהודים הנמצאים בארצם והמיישבים את שממותיה...**
(ינואר 1945 מלחמה בלתי שגרתית עמ' 151)

כידוע, נתן אלתרמן ויצחק שדה היו חברים טובים, ואלתרמן עסק בשיריו גם בפעולות הפלמ"ח. הוא חיזק בשירי מורל, אך גם תבע צדק כשהיה צריך.

בין אלתרמן לשדה נרקמה חברות אמיצה ובמלחמת העצמאות אלתרמן התייצב אצל שדה בחטיבה 8 כלוחם. זו היתה פרשיה קצרצרה שאודותיה תוכלו לשמוע מפיו של החוקר ד"ר מרדכי נאור בקישור הבא:

<https://www.youtube.com/watch?v=BJGoMuAy9Fs>

לאחר שפרש יצחק שדה מצה"ל, בסוף מלחמת העצמאות, כתב לכבודו אלתרמן במסגרת "הטור השביעי" את השיר "ליצחק שדה".

כאן אנו מביאים לכם את כרזת השיר מתוך תערוכת "צדקת הדרך" בבית הפלמ"ח:

ובכן הוא משחרר. נראנו בגנה
עוֹדֵר אוֹ מִנְכֶּשׁ. גוֹחֵן אֶל שֵׁיחַ-פָּרָא.
הָרֵעַ,
הַחוֹצֵב,
חֵיל הַהֲגָנָה,
אֵלּוּף יִצְחָק שָׂדֶה... כֵּן, זֶהוּ פָּרָק.
.....
וְדִמּוֹת חֵיל עֶבְרִי. יָדוֹ טִבְעָה חוֹתָם
בְּחִיכּוֹ, יוֹם יוֹם,
בְּרֶךְ וּבִכְחַ-פֶּלֶד,
אוֹלֵי דָבָר פְּעוּט הוּא צֶלֶם הָאֲדָם...
אֵךְ הוּא לִנְצָחוֹן אוֹלֵי פוֹתֵחַ דָּלֵת.
.....

מוֹתָר: לִיצְחָק שָׂדֶה. הַטּוֹר הַשְּׁבִיעִי, 9 בִּיאֻקְטוֹבֶר 1949, עִם פְּרִישַׁת אֵלּוּף שָׂדֶה מִצִּה"ל

המפקד שלנו לכל דרגותיו לא תואר לו
ולא הדר... למפקד שלנו אין קישוטים
מיוחדים ואין לו סימני היכר חיצוניים.
...אנשינו רואים את מפקדם יום יום:
בעבודה, בנופש, בחדר, ביחסיו לחברה
ולחבירה, ובכל המקרים עליו להיות
דוגמא. אין לו כל זכויות יתר, תמורת
חובות היתר המוטלות עליו. אחריות
גדולה ובעת קרב – סיכון יתר.
("מלחמה בלתי שגרתית", דצמבר
1943)

